

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

SMAKEN EN ZIEN

“Smaakt en ziet, dat de Heere goed is.”

Ps. 34:9a.

Wie zal de harten tellen, die dit woord van de dichter, de Godsman David, in twijfel trekken? Wie zal de harten tellen, die dit woord als leugen brandmerken? zegt het Godvergetende hart, de Heere is niet goed. Hij is hard, Hij is wreed. De Heere goed? O als dit waar was, dan moest het er in de wereld, in het leven, in de maatschappij heel anders uitzien, zo stoot de werelddienaar met een rauwe kreet uit. Nee, zo buldert hij, God is niet goed, maar hij is hardvochtig. Hij is een echte tiran. Ach het is te verstaan, dat het hart, dat zich zelf niet kent, met de wreedheid van het leven in aanraking komt, zo spreekt. Toch is het waar, dat de Heere goed is! Deze taal is niet te hoog, zo de man naar Gods hart zingt:
Geloofd zij God met diepst ontzag.

Hij overlaadt ons, dag aan dag.

Met Zijne gunstbewijzen.

Het is de volle waarheid, zo hij hier zegt, dat de Heere goed is. De dichter is hier diep onder de indruk van Gods goedheid. Wanneer gebeurt het ons? Hij had een benauwde tijd doorleefd. Doch de Heere had hem uit al zijn vreze en benauwdheden gered en verlost. De Engel des Heeren had zich rondom hem geschaard, toen hij zich door de vijanden omringd zag. Op grond van deze ondervonden goedheid des Heeren roept hij het uit: “Smaakt en ziet dat de Heere goed is.” Nee, het is niet waar, dat God hard, dat Hij een tiran is, maar Hij is goed. Nee de Heere doet niet slechts goed, maar Hij is goed, zoals de dichter hier nadrukkelijk zegt.

Zijn diepste wezen is loutere goedheid. Hij deed met de dichter niet naar zijn zonden, niet naar verdiensten, maar naar genade.

David had gewankeld in zijn vertrouwen op God, had zelfs bij mensen, bij de vijanden van Israël, heul en heil gezocht, in zijn vervolging door Saul. Hij had zich op een zondige wijze, uit der vijanden hand willen redden. David's hart loopt dan nu ook over van de goedheid des Heeren, als hij ziet, hoe de Heere hem gered heeft, en hem niet vergolden heeft naar zijn dwaasheid. De Heere is de bron van alle goed. Belijden zij niet met de kerk in haar belijdenis art. I: „Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond, dat er is een enig en eenvoudig geestelijk wezen, hetwelk wij God noemen: eeuwig, onbegrijpelijk, onzienlijk, onveranderlijk, oneindig, almachtig, volkomen wijs, rechtvaardig, goed en ene zeer overvloedige fontein aller goeden.” De Heere is inderdaad goed, goed zelfs voor geheel zijn schepping. De dichter noemt Zijn goedheid hemelhoog. „Hij zegent mens en beest, en doet Zijn hulp nooit vruchteloos vergen.” Hij is zelfs goed voor hen, die Hem niet kennen, niet vrezen. Hij doet Zijn zon opgaan over bozen en goeden. Hij regent over rechtvaardigen. In Zijn goedheid draagt en verdraagt Hij lange tijd de verachters van Zijn Naam, de vertreders van Zijn wet. Hij doet het gras uitspruiten, bedekt de velden met kudden. Hij zorgt voor brood voor de eter, en zaad voor de zaaier. Hij voedt, Hij kleedt en dekt ons. Ja alles wat wij bezitten boven de dood, het zijn alegader uitstralingen Zijner zegenende goedheid. Alle weldaden, die wij ontvangen, vloeien ons toe uit de fontein Zijner goedheid, die het al te boven gaat. Hij is goed voor een slecht mens, die de dood verdiend heeft. Hij is de fontein van alle goed in 't natuurlijk leven. Doch dit niet alleen. Dat God goed is, openbaart Hij zelfs op tweeërlei wijze. Er is een algemene goedheid over alle schepsel. Hij doet op aard aan alle schepselen wel. Maar er is ook een goedheid Gods over Zijn volk in 't bijzonder. Zijn algemene goedheid strekt zich niet verder uit dan dit leven. Echter Zijn bijzondere goedheid duurt tot in eeuwigheid. De algemene omvat al-

leen de stoffelijke, natuurlijke behoeften van de mens de bijzondere bevat bovendien de geestelijke weldaden voor tijd en eeuwigheid. Alle goede gaven en volmaakte giften zijn af-en-nederdalende van de Vader der lichten. Doch Hij is inzonderheid de overvloedige fontein van alle goed in het geestelijk leven. Zijn goedheid klimt ten top in de gunst, die Hij Zijn gekenden, van eeuwigheid, bewijst.

Wat al goede gaven en weldaden doet Hij Zijn volk toekomen. Hij zorgt niet slechts voor voeding, kleding en deksel, Hij heeft z'n volk niet alleen toegezegd, dat hun brood zeker, en hun water gewis is. Maar Hij vervult ook al hun geestelijke nooddrift. Hij schenkt ze het nieuwe leven. Hij geeft ze ogenzalf opdat ze zien. Hij verzadigt de hongerigen en dorstigen naar Zijn gerechtigheid. De rijkste gave, die Hij zijn volk gaf is wel de gave van Zijn geliefde Zoon tot het offer der verzoening van hun grote zonde-schuld. Hij gaf Zijn Heilige Geest, die hen wederbaarde, die hen de weldaden van Christus toepast, die hen door het geloof de Christus inlijft. Ja smaakt en ziet, dat de Heere goed is, volk: „Zijn goedheid gaat het al boven, Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.” De fontein Zijner goedheid droogt nooit op. De wateren van deze fontein blijven springen tot in het eeuwige leven. Uit Zijne volheid ontvangen de Zijnen genade voor genade.

Nu moeten wij smaken en zien, dat de Heere goed is. Daartoe wekt de dichter op. Doch daartoe is allereerst nodig, een mond en een oog des geloofs. Want om te smaken, te proeven moet ik een mond en tong hebben. Ja hoe iets smaakt proeven wij, volgens de geleerden, voornamelijk met onze tong. De smaakzenuw moet dus werken. Om iets te zien, moeten wij een oog hebben, moet de gezichts-zenuw functioneren d.i. dienstdoen, in werking zijn. Dit houdt weer in, dat wij een levend wezen moeten zijn. Want een dode heeft wel een mond en tong, maar proeft of smaakt niet; heeft wel een oog maar ziet niet, het is gesloten. Het licht is er uit. Om nu geestelijk te smaken en te zien dat de Heere goed is, moeten wij levend gemaakt zijn door den H. Geest. Want van nature kunnen wij geestelijk ook niet recht proeven, dan zijn wij ook blind. De Heere moet ons eerst ziende maken. Het geestelijk leven, de werkzaamheid der ziel heeft also de functionering in en uit de H. Geest. Vast staat hier dus, dat, zullen zij recht smaken en zien, dat de Heere goed is, zij geestelijk levend gemaakt moeten zijn. Smaken en zien, zijn werkzaamheden der ziel, geestelijke verrichtingen van hare vernieuwde zintuigen in betrekking tot de geestelijke en eeuwige dingen hier voornamelijk tot de goedheid des Heeren. En dan moet hier wel gelet op de orde der geestelijke werkzaamheden. Smaken gaat aan het zien vooraf. Door ervaring tot de kennis.

Er is ook een zien zonder smaken, dat ons geen heil aanbrengt. Er kan zijn een algemene verlichting des H. Geestes, die niet zaligmakend is. Zie Hebr. 6. Wij kunnen een heerlijke tros druiven zien, maar weten wij daarom hoe deze smaken? hebben wij er daarom genot van? Immers neen! Maar eerst dan zullen wij de lieflijke smaak proeven, genieten, zo wij eten. Dan zullen wij kennen de heerlijke smaak. Zo ook met de geestelijke druiven uit de wijngaard des Heeren. Wij moeten eerst proeven, smaken, dan zullen wij kennen de kostbaarheid daarvan. Hier worden wij dan weer op de bevinding der dingen gewezen. Wij kunnen verstandelijk wel enige wetenschap hebben. Doch zonder geestelijke ervaringen kennen wij niet recht. Die met God in gemeenschap komt, leert God kennen.

Zo krijgen wij pas ware kennis, dat de Heere goed is, zo wij smaken en zien, dit is het persoonlijk ondervinden. Ja, dat de Heere goed is, moeten wij proefondervindelijk smaken. En dan het zien er bij. Dit mag niet uitgeschakeld worden. Smaken en zien horen bijeen. Want er moet ook weer niet slechts zijn een leven op gevoel, maar er moet tevens geestelijke kennis zijn. Wij moeten ook Gods weldaden zien, bezien, aan-

schouwen. Want de geestelijke ervaring leidt tot rechte kennis. En om Gods weldaden te zien moeten wij ook een geestelijk oog hebben. En daarenboven hebben wij nodig Zijn licht, om Zijn goedheid te zien. In het natuurlijke moet, al hebben wij een oog, er ook licht zijn, dat op ons oog valt, dat onze gezichts-zenuw prikkelt. Zo moet bij het oog des geloofs komen het licht van de H. Geest, de elektrische stroom des Geestes, die onze ziel en oog verlicht, onze geestelijke gezichts-zenuw prikkelt. Want alleen door Zijn Geest verlicht zullen wij indringen tot het kennen der dingen. In Zijn licht zien wij het licht.

Nu is ons geestelijk geloofsoog ook nog zo vaak beslagen, dat wij niet zien, dat de Heere goed is. Nee Gods kind zegt hier met David niet altijd, dat de Heere goed is. Dan heeft ook hij wel eens harde gedachten van God. Als zijn geloofsoog beneveld is, is God niet goed, zo het tegen zijn vlees ingaat. Doch verlicht door Zijn Geest zegt hij: de Heere is goed.

Goed, als Hij tegenspoed zendt.

Goed, als Hij kastijdt en tuchtigt.

Goed, als Hij dierbare panden ontnemt.

Goed, als de vijgeboom niet bloeit, en er geen vrucht aan de wijnstok is.

Goed, als het werk des olijsboom liegt, en het veld geen spijs voortbrengt.

Goed, als de baktrog ledig is, en geen penning meer in bezit.

Goed, als de kudde uit de kooi gescheurd is, en geen rund in de stalling.

Want in des Heeren licht ziet Hij, dat alles verbeurd is. Mijn lezer, smaakt en ziet gij ook, dat de Heere goed is? Ja, dan hebt gij geleerd, dat gij slecht en goddeloos zijt. Dan zult gij het belijden moeten, dat gij nergens toe deugt, maar dat het Gods goedheid is, dat gij niet vernietigd zijt, niet verteerd zijt door het vuur van zijn rechtvaardigheid en heiligheid.

Wijlen Ds. J. van Doorn.

VAN DE ADMINISTRATIE

Vakantietijd is meestal een rustige tijd voor de administratie. Daarom is het, dat wij het zo te meer op prijs stellen, dat „Bewaar het Pand” niet wordt vergeten. Een zes-tal nieuwe abonnees konden wij noteren, en enkele giften ontvangen, waardoor mede de uitgave van ons blad zonder zorg voortgang kan hebben. Via Ds. Tanis een gift van f 50,— en van de fam. B. te U eveneens f 50,— en voorts nog f 30,— aan overbetalingen, totaal f 130,—. Voor alles onze dank en bij de voortduur aanbevolen. Na de vakantiemaand zullen wij genoodzaakt zijn herinneringskaarten te verzenden aan hen, die het abonnementsgeld voor 1977 nog niet betaalden, of . . . het komt nog in orde voor augustus? Wij wachten af.

Adm. „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 70.43.50

N.B. Voor de arbeid van Ds. v. Vuuren in Oost-Vlaanderen ontvingen wij van N.N. f 100,— ook daarvoor onze dank.

v. d. L.

VAN DE REDAKTIE

1. Boeken van de administratie — De boeken over 1976 zijn nagezien en in goede orde bevonden. Ondanks de van jaar tot jaar stijgende kosten van de uitgave van ons blad hebben we zonder verlies kunnen werken. Dit is te danken aan de vele giften, die we regelmatig ontvangen en aan de baten van de ontmoetingsdagen. We hopen ook in de toekomst op de medewerking, ook in financieel opzicht, van onze vrienden en vriendinnen te mogen rekenen. We zeggen de brs. Van der Lee en Beukers hartelijk dank voor alle arbeid, die zij met veel liefde voor ons blad verricht hebben en nog verrichten.

2. **Toch nu een nummer van 6 pagina's** — In het vorige nummer werd medegedeeld, dat er voorlopig nummers van 4 pagina's zouden verschijnen. Het bleek echter mogelijk dit nummer uit 6 pagina's te doen bestaan. Hierna komen er dan enkele nummers van 4 pagina's. Het is de bedoeling, dat de schade later wordt ingehaald.

3. **School voor Dundas en Hamilton** — Op de Rabobank werd gestort een gift van M. van f 25,-, waarvoor hartelijk dank. Men leze het artikelje van Ds. Hamstra in dit nummer. Er is stof tot ootmoedige dank aan de Heere. Er waren vele belemmeringen, maar die zijn allemaal uit de weg geruimd. Men kan nu met recht zeggen: Rehoboth. Het ligt in de bedoeling om als het koren gemaaid is, en dat zal niet zo lang meer duren, met de schoolbouw te beginnen. Wellicht zijn er nog lezers van ons blad die een bijdrage willen geven. Zij kunnen, die storten op de Rabobank te Meerkerk, rekeningnummer 34.13.58.053. Het gironummer van de bank is 129785.

4. **Ontmoetingsdag** — We herinneren nog even aan de ontmoetingsdag, D.V. te houden op zaterdag 27 augustus a.s. te Kampen, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente.

Aanvang MORGENSAMENKOMST

10.30 uur

Opening: Ds. G. Blom;

Spreker: Ds. N. de Jong;

Slotwoord: Ds. A. Baars.

PAUZE

Aanvang MIDDAGSAMENKOMST

2.00 uur;

Opening: Ds. M. C. Tanis;

Spreker: Ds. H. van Leeuwen;

Slotwoord: Ds. D. Slagboom.

Komt allen!

CATECHISMUS, LEERBOEK VAN DE ORDE DES HEILS

ZONDAG 25.

Catechismus, leerboek van de orde des heils.
Zondag 25.

Het is ons met ernst en klaarheid op het hart gebonden, dat alleen het geloof ons Christus en al Zijn wel daden deelachtig maakt. En toch blijven velen staan in het geloof, dat niet veel meer betekent dan crediet hebben voor zichzelf. Uit innerlijke gemoedsgestalten en gebedsverhoringen, wordt 't opgemaakt en vastgesteld kind des Heeren te zijn. Want de mens is geneigd, al is het niet opzettelijk, zijn historisch geloof te houden voor het zaligmakend geloof. En inderdaad, het licht van de lamp der belijdenis is van grote betekenis, maar als de olie des Geestes ontbreekt in het vat des harten, komt men vroeg of laat in de verschrikking van de duisternis te staan.

Wij hebben het met ernst ter harte te nemen, dat het geloof kind des Heeren te zijn, om deelgenoot te worden van de eeuwige zaligheid, zijn grondslag moet hebben in Christus. In Hem is de liefde des Vaders, en zo wordt door Hem de zegen van het kinschap gemaakt. Zodat het hier gaat om het geloof dat door de liefde werkt en uit kracht daarvan dierbaarheid ziet in Christus. En Hij Die ons geschonken wordt door de Vader, wordt dan ook door het geloof uit Zijn hand aangenomen. En in die liefde des Vaders is de zoete en zalige vrucht van het kinschap, om kinderlijk te leren leven. Waartoe de beleving van het geloof tot onze bekering, rechtvaardigmaking en heiligmaking, met steeds meer klaarheid in Christus gevonden wordt, tot wasdom van het geestelijke leven. Want Hij is en blijft het Voorwerp en de inhoud van het geloof.

En nu het laatste gedeelte van de vraag: "Vanwaar komt zulk een geloof?" En die afkomst is van grote betekenis. Want de godsdienstige mens weer met zijn godsdienstige beschouwing heel wat geloof tot stand te brengen, wat bij de poorten der eeuwigheid op een bittere teleurstelling zal uitlopen. Het geloof dat het stempel van de Heilige Geest niet draagt, kan niet als echt erkend worden. Want daarin wordt Zijn zalving gemist en dat is het getuigenis van de Heilige Geest. Want Hij werkt bij de aanvang en bij de voortgang het geloof in onze harten door de verkondiging van het heilig Evangelie.

Het is en blijft in het dierbare Evangelie een openbaring van God in het hart, dat Christus door Hem gezalfd is. Zodat het Woord niet slechts een bloot wetenschappelijk boek is, maar een Goddelijke openbaring die het hart te verstaan krijgt door de onderwijzingen van de Heilige Geest. Laat Hij dan toch door

onze nalatigheid in het zoeken van Zijn bediening, niet bedroefd worden. Want Hij heeft dat uit liefde tot onze zaligheid voor Zijn rekening genomen. Wat door Hem tot op de dag van heden gestand gedaan wordt. En dat sterkt Hij door het gebruik van de Sacramenten.

Wat ons hier doet denken aan het Goddelijk spreken tot ons in de staat der rechtheid tot onderwijzing in het geloof, tot bevordering van het leven met de Heere in de staat der rechtheid. Hij gaf de mens een plaats in het paradijs om met Hem en voor Hem te leven in de weg der gehoorzaamheid, tot verkrijging van het ingaan in de eeuwige heerlijkheid. Waartoe de boom des levens en de boom der kennis des goeds en des kwaads hem werd geschonken, als sacramenten van het verbond der werken.

Het Goddelijk spreken dat weerklank bekomen had in het hart van de mens, werd bevestigd door het sacramentele zien op de twee bomen, die daartoe waren afgezonderd. Waarmee de mens gewapend stond tegenover de vorst der duisternis met de redeneringen van het ongeloof.

Maar in de verkondiging van het Evangelie gaat het om de enige en algemoegzame offerande van Jezus Christus tot verkrijging van het geloof. En in de bediening van de sacramenten ontvangen wij van de Heere heilige, zichtbare waartekenen en zegelen. En daarmee eist de Heere niet alleen het gehoor der oren, doch ook het gezicht der ogen op, tot volharding in het geloof en tot versterking van het geloof. En dat is een allereenduidelijkst bewijs van Gods nederbuigende goedheid in Christus, want dat is door Hem verdiend. Hij heeft het gezicht Zijner ogen en het gehoor van Zijn oren nooit van Zijn God afgewend. Is zelfs met het gehoor van Zijn oren en het gezicht van Zijn ogen

borgtochtelijk afgedaald in de vloekdood des kruises. Zodat Christus het gehoor der oren en het gezicht der ogen heeft verworven. Opdat wij die nu in de staat der genade zouden gebruiken door Zijn Geest in het geloof, tot Zijn verheerlijking en onze versterking. Want de kracht van het geloof is niet in het wezen, doch in het Voorwerp des geloofs.

De sacramenten zijn heilige zichtbare waartekenen en zegelen, van God ingezet. Heilig, als een bijzonder geschenk van de Heere tot wasdom van het leven des geloofs, dat door de Heilige Geest is gewerkt. Dienende tot het afsterven van de oude mens en het aandoen van de nieuwe mens. Het zijn zichtbare waartekenen, want de Heere heeft ziel en lichaam gekocht en bestemd voor Zijn dienst. Om door die kracht ons oog steeds weer en steeds meer af te wenden van de ijdelheid. Om echt geestelijk te zien op de Overste Leidsman en Voleinder des geloofs.

Het zijn heilige zichtbare waartekenen van Hem, Die gezegd heeft: "en Ik zal geven dat hun werk in der waarheid zal zijn, en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken." Zodat de gelovigen in waarheid op Hem zouden vertrouwen. Het zijn dan ook waartekenen van het heil door Hem verworven. Van het rechtvaardig zijn in Christus voor God en erfgenaam van het eeuwige leven. Met deze waartekenen worden al de redeneringen en verdenkingen van het ongeloof door de Heere weggevaagd. Het zijn zegelen van het rechtvaardig zijn in Christus voor God. De Heere komt met Zijn tekenen en zegelen tot ons in het geloof, wat ons door Hem wordt toegerekend. Opdat wij door het geloof in dat licht op Hem zouden zien. En dat is de sacramentele verzegeling van het in Christus rechtvaardig te zijn voor God.

Opdat Hij ons door het gebruik daarvan, de belofte des Evangelies des te beter te verstaan geve en verzegeling namelijk dat Hij ons, vanwege het enige slachtoffer van Christus aan het kruis volbracht, vergeving der zonden en het eeuwige leven uit genade schenkt. En zo vervult de Heere in het geloof de belofte van het schenken en deelachtig maken, tot versterking in het geloof en dat is tot bevestiging in de staat der genade. Om door het aannemen van Hem te wandelen in Hem.

Op de vraag: Zijn dan beiden, het Woord en de Sacramenten daarheen gericht, of daartoe verordend, dat zij ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op de enige grond van onze zaligheid wijzen? Wordt geantwoord: Ja, zij toch, want de Heilige Geest leert ons in het Evangelie en verzekert ons door de Sacramenten, dat onze volkomen zaligheid inde enige offerande van Christus staat die voor ons aan het kruis geschied is.

En zo zijn de gelovigen met Hem in de vloekdood des kruises ondergegaan, waarin Hij dan ook omhelsd wordt. Om zo te roemen in Zijn opwekking door de Vader, en te delen in het licht van Zijn vriendelijk aangezicht.

Waarmee ons die heerlijke geloofsbeleving met klaarheid wordt voorgesteld en waarop het hart altijd weer in die beleving amen zegt. Maar daartoe moeten wij altijd weer leren geloven op de leerschool van de Heilige Geest. Zodat het hier ook op de innerlijke beleving van de kinderlijke afhankelijkheid aankomt, om door de dierbare werkingen van de Heilige Geest gesteld te worden in de beleving van het geloof. Het is voor ons niet profijtelijk en ook niet tot eer van de Heere, zich met de staat van het geloof op de been te

houden. Want dan wordt het hart er niet inniger door aan de Heere verbonden. Wat wij zo nodig hebben om vaardig en waardig te gaan op de weg van heiligmaking. Het gebruik mag niet worden een blote gewoonte, want dat werkt de slordigheid in de hand. Het moet in ons hart blijven een hongeren en dorsten naar de gerechtigheid van Christus, om de Heere in de tekenen en zegelen van Zijn genade te mogen ontmoeten. Want in Hem is onze vrede, onze sterkte en blijdschap. Het gaat in de bediening van het Evangelie en het gebruik van de Sacramenten om de levende Christus. En dan wordt het steeds meer een leven in Hem en van Hem in ons hart met de heerlijke onderwijzingen van Zijn Geest. En die heerlijke oefeningen hebben al de levenden nodig tot wasdom in de genade.

Soest.

R. Kok.

NAAR DE KATECHISATIE

212

VAN DE VOLEINDING.

b. DE TEKENEN DER TIJDEN (5)

Na slechts enkele dingen besproken te hebben over de „tekenen der tijden” in verband met de wederkomst des Heeren, zo komt het erop aan om die tekenen recht te verstaan, zoals we reeds opgemerkt hebben bij wat geschreven staat van de stam van Issaschar, uit I Kron. 12 : 32.

Tot het verstaan van die tekenen, zoals aardbevingen, pestilentiën, oorlogen enz. is noodzakelijk een juist inzicht, tegenover het ongeloof, dat deze tekenen beoordeelt als verschijnselen, die er altijd geweest zijn, of uit het „evolutie-standpunt” beziet.

Van nature heeft de mens geen recht inzicht in de „dingen, die des Geestes zijn”, omdat zij „geestelijk moeten onderscheiden worden.” 1 Kor. 2 : 14). Dat geldt nu ook van het verstaan van de tekenen der tijden. Daartoe is Goddelijk onderwijs nodig.

Wanneer de Heere Jezus het teken van de Zoon des Mensen bij Zijn komst op de wolken des hemels aangeeft, dan zegt Hij in Mattheus 24 : 32: „En leert van de vijgeboom deze gelijkenis.”

Op de school des Heiligen Geestes wordt dit onderwijs gegeven, ja, van al datgene, wat geleerd moet worden tot zaligheid. Is u lezer(es) op die school gebracht? Daarop worden wondere lessen gegeven en paradoxen geleerd. O.a. dat in de „achteruitgang” van uzelf nu juist de „vooruitgang” ligt.

Het : „niets uit ons, maar het al uit Hem, zo grote Leermeeester: „na dezen zult ge het verstaan.” Doch ter zake.

De Heere Jezus verklaart van die vijgeboom: „Wanneer zijn tak nu teder wordt en de bladeren uitspruiten, zo weet gij, dat de zomer nabij is; alzo ook gijlieden, wanneer gij al deze dingen zult zien, zo weet, dat het nabij is, voor de deur!” Het uitbotten van de vijgeboom wijst dus op de werking in dit houtgewas. Er heeft dan plaats een scheuring, een splijting in de stam, waaruit een sap doorbreekt en zo een nieuwe scheut ontstaat. Dit zijn dus aanwijzingen, dat de zomer nabij is.

Zo zal het ook zijn bij hetgeen aan de wederkomst van Christus ten oordeel voorafgaat en laat zien, dat die wederkomst nabij is, vóór de deur. In dit verband maakt Christus enkele vergelijkingen met de „dagen van Noach”, en met het feit, dat er twee op de akker zijn, van welke de één wordt aangenomen en de andere zal verlaten worden en twee vrouwen, die in de molen werkzaam zijn, van wie ook de één zal aangenomen en de andere zal verlaten worden. En voorts met het optreden van de „getrouwe en voorzichtige dienstknecht”.

Zo wijst Christus ook op de rechte voorbereiding tot Zijn wederkomst en wel in de gelijkenis van de tien maagden, die de Bruidgom tegemoet gaan, maar van wie er vijf zijn, die olie in hun vaten hadden meegenomen vanwege het grote belang, dat zij hadden bij de Persoon van de Bruidgom en daartoe nauwkeurig zorg hadden gedragen om brandende lampen te hebben. Bij de vijf „dwaaze” maagden ging het slechts om het feest alleen.

En nu waren de vijf wijze maagden ook wel in slaap gevallen, maar zij werden opgewekt en na hun lampen gevuld te hebben, hebben zij de Bruidgom ontmoet en zijn de feestzaal binnen mogen gaan.

Tot het „toebereid” zijn behoort ook een werkzaam verwachten van de Bruidgom.

Dat laat Christus zien in de gelijkenis van de talenten. De ene dienstknecht ontving er vijf, de tweede twee en de derde één talent, opdat zij allen ermede zouden woekeren tot bevrediging van hun heer.

Toen Calvijn op zijn sterfbed nog met zijn pen bezig was met schrijven, verwonderden zijn vrienden zich hierover. Maar hij sprak: „Wanneer mijn Koning komt, mag Hij Zijn dienstknecht niet ledig vinden.” Dat betrof dus Calvijn's sterven. Zou dat ook niet gelden voor de wederkomst van Christus? Daarom heeft Hij Zijn kerk vermaand met het: „Waakt en bidt!” Om nu nauwkeurig acht te geven op en te verstaan de zin van de tekenen der tijden, zal Gods kerk uit de slaap van zorgeloosheid en wereldzin wakker geschud moeten worden. Het uitbotten van de vijgeboom was immers een zichtbaar teken van de spoedige nadering van de zomer! Welnu, dat zó de ernst der tijden, die wij thans beleven, door de bruidkerk van Christus verstaan en gevoeld worde en dat er een geestelijke opleving kome. En zal daartoe de verdrukking van de Kerk moeten dienen?

„De zomer nabij!”

Christus komt op de wolken des hemels!

„De Geest en de bruid zeggen: kom! En die het hoort, zegge: kom.”

Waarom verlangt de Heilige Geest naar Christus' wederkomst? Omdat de werkplaats van de Heilige Geest hier op aarde is, in de kerk en dat is de „strijdende” kerk, waarin nog zo veel tegenstand is en zoveel „bedroeven” van die Geest bij Gods kinderen. Maar de Heilige Geest verlangt ook naar de wederkomst, omdat CHRISTUS dán volkomen verheerlijkt zal worden als de Rechter over levenden en doden.

Ook de bruidkerk bidt om die wederkomst, doch als vrucht van het bidden van de Heilige Geest. Vanwege de bange verdrukking ziet zij reikhalzend uit naar de volkomen verlossing!

Het is nu maar de grote en belangrijke vraag, of ook wij tot die bruidkerk van Christus zullen behoren.

Daartoe moeten wij door diezelfde Geest bereid worden en getrokken uit de duisternis van onze ellendestaat en gebracht tot Gods wonderbaar licht.

Dan zullen we dus deel moeten krijgen aan de EERSTE komst van Christus in het vlees, tot redding onzer ziel en tot verzoening met God. Dan krijgen we de „olie des Geestes” nodig, Diens werking in ons hart om waarlijk „christen”, dat is „gezalfd” te worden. Een brandende lamp van een zelfs rechtzinnige mond-belijdenis is niet genoeg.

Bedenken we dat en smeken we om die onmisbare olie van de Heilige Geest!

Elburg.

SCHOOL VOOR DUNDAS EN HAMILTON

Geliefde Vrienden,

We mochten weer in goede welstand in Canada aankomen. We zien met dankbaarheid terug op de aangename tijd die we in Nederland hebben doorgebracht. Het was zeer verblijvend om familie, vrienden en kennissen, die we in jaren niet hadden gezien, weer te mogen ontmoeten. Ook stemt het ons tot dankbaarheid dat we zo velen voor het eerst mochten ontmoeten met wie we toch een „band” gevoelden.

Voor dat we de reis naar Nederland ondernamen was ons reeds beloofd, dat we uitslag zouden ontvangen omtrent het bouwterrein voor de school. Na onze terugkeer in Canada konden we het dus zeker bijna elke dag verwachten. Maar het werd steeds uitgesteld. Op 25 mei j.l. moesten we voor de hoofd „Hearing Officer” verschijnen te Burlington. Na afloop werd ons weer verteld dat we binnen enkele dagen bericht zouden ontvangen en dat ging zo steeds door.

De uitslag is echter vandaag bekend gemaakt, namelijk dat de Minister van Huisvesting heeft toegestaan dat de school gebouwd mag worden op het daarvoor door ons begeerde terrein. Op deze beslissing hebben we bijna een jaar gewacht, maar dus niet te vergeefs. U zult allen kunnen begrijpen dat dit een belangrijke dag voor ons is. De koop van het bouwterrein, dat \$ 56.000,— kost, kan thans doorgaan. D.V. worden de officiële stukken de volgende week getekend. Dan kan er met het bouwen een begin worden gemaakt.

Uit de berichten die we van Dr. Blom en „Be-waar het Pand” hebben ontvangen is het merkbaar dat de offervaardigheid en het meeleven in Nederland groot is. Het schoolbestuur en ook de leden van de vereniging stellen dit zeer op prijs. We hopen dat de belangstelling ook in de toekomst zo mag blijven. Boven alles is het nodig dat de Heere ook aan dit zo noodzakelijke werk voor onze kinderen Zijn zegen verbindt.

Met hartelijke groeten,
G. Hamstra

HET WOORD IN BEELD

Zo luidt de titel van een boek dat enige tijd geleden verscheen. Drs. K. Exalto, Ned. Herv. predikant te Hasselt, wijdt daaraan een artikel in „De Waarheidsvriend” van 2 juni j.l. Dit artikel is belangrijk genoeg om er volle aandacht aan te schenken. Met het oog daarop nemen we het hier in zijn geheel op. Drs. Exalto schrijft als volgt:

Wie op het ogenblik maar ergens een boekwinkel binnenloopt ziet liggen *Het Woord in beeld*, ondertitel: Vijf eeuwen Bijbel in het dagelijkse leven. Het is 'het boek van de maand' dat wil zeggen dat het gedurende een bepaalde periode tegen een sterk verlaagde prijs verkrijgbaar is.

Wij menen er goed aan te doen de aandacht erop te vestigen. Het zal namelijk ongetwijfeld in vele gezinnen onder ons zijn weg hebben gevonden. Dat behoeft niemand te verwonderen, want het ziet er aantrekkelijk uit. Het bevat tal van prachtige afbeeldingen die een lust voor de ogen zijn. De uitgever Ten Have heeft er zijn best op gedaan. En dan: de prijs is niet hoog; de oplage zal vele duizenden bedragen hebben.

Er komt bij dat er toch nog altijd heel wat mensen zijn die graag iets lezen over de Bijbel. Dat betreft de kerkmensen maar ook wel anderen. De Bijbel heeft een grote plaats ingenomen onder ons volk. Dat geldt in zijn algemeenheid nu niet meer, maar wel zijn er nog hele delen van het volk bij wie het wel zo is. Er zijn dan ook, zoals ik bemerk heb, hele stapels van dit boek verkocht.

Oecumenisch en rooms

kan men twee dingen doen. De vele afbeeldingen bekijken en de onderschriften daarbij lezen. Dat levert vele genoeglijke uren op. Het geeft ook inzicht in een hele historie. Hier is veel goeds te vinden.

Maar men kan ook — en daar is het boek toch voor geschreven — zich verdiepen in de begeleidende tekst. Die omvat vele bladzijden, heeft dus een behoorlijke omvang. En ook daarin staat veel wat wel aardig is. Maar er staat ook veel in wat minder aardig is. Een kritische beoordeling ervan mag mijns inziens niet achterwege blijven.

De schrijvers van dit boek zijn een lutheraan, ons uit allerlei publikaties bekend als een oecumenisch ingestelde vertegenwoordiger van wat men noemt de 'nieuwe theologie', en een rooms-katholieke. De eerste is prof. W. C. Mönnich, de tweede Michel van der Plas. Michel van der Plas heeft nog niet zolang geleden naam gemaakt met zijn 'boekenweek-geschenk', dat wel zo bar en boos was dat een aantal positief ingestelde christelijke boekhandelaren een ander boekenweek-geschenk er tegenover stelden — wat velen onzer van harte hebben toegejuicht.

Het doel van 'Het Woord in beeld' is, zoals de schrijvers in hun woord vooraf zeggen, na te gaan welke invloed de Bijbel gehad heeft op het dagelijkse leven in ons land. Wij tekenen hierbij aan: dat is een moeilijke opgave. Waar is die invloed uit af te lezen? Alleen maar uit afbeeldingen op schilderijen, wandtegels etc., uit teksten op koekplanken en uithangborden?

Wij menen dat eerder in aanmerking komen de vele uitgaven en herdrukken van de Statenbijbel, maar die worden nu juist niet genoemd. Onvermeld blijven ook de vele en velerlei commentaren die op bijbelboeken verschenen zijn, waarvan sommige ettelijke malen zijn herdrukt en die dus waarlijk niet ongelezen zullen gebleven zijn.

Goed merkbaar is in dit boek de oecumenische instelling van de schrijvers en met name de roomse invloed. Ja ook in de keus der afbeeldingen! Hebben nu al die roomse voorstellingen van de gekruiste en opgestane Christus, van Maria en de heiligen zoveel met de Bijbel te maken? Men kan zeggen: Die voorstellingen zijn door de Bijbel geïnspireerd. Dat zal wel waar wezen. Maar dan hebben wij in ieder geval aan één plaatje ervan genoeg. Nu staan er in het boek ongeveer evenveel roomse als protestantse afbeeldingen. Dat suggereert dat de Schrift bij de roomsen een even grote plaats heeft ingenomen in het dagelijkse leven als bij de reformatorische christenen, en dat is zonder meer onwaar. Eeuwenlang is het zo geweest dat men in roomse gezinnen geen Bijbel tegenkwam; en eeuwenlang is in reformatorische gezinnen Bijbel na Bijbel versleten. Eeuwenlang is in de roomse kerk het lezen van de Bijbel door de leken verboden geweest, en sinds nog maar ruim een halve eeuw heeft men toegegeven dat het lezen van de Bijbel 'nuttig' is; nuttig, niet nodig! Nog echt niet zo lang is het geleden dat Rome officieel de bijbelgenootschappen, op één lijn zette met socialisme en communisme, en als een pest voor de christenheid vervloekte.

Maar dit zijn zaken waar de schrijvers van dit boek aan voorbijgaan. En zulke zaken zijn er nog veel meer. Zij gaan voorbij aan de ontstellende onkunde van het kerkvolk in de late middeleeuwen en aan de zegenrijke verandering die de Reformatie daarin gebracht heeft. Zij gaan voorbij aan het lijden van de vele reformatorisch-gezinden in ons land in de 16de eeuw, die hun liefde voor de Schrift met de dood hebben moeten bekopen. Zeker, dat de geuzen de papen te lijf zijn gegaan, dat wordt wel vermeld, én betreurd, maar het omgekeerde dat de papen de 'geuzen' bij tienduizenden hebben afgeslacht wordt nauwelijks toegegeven, namelijk via Trigland als zegsman. Men gaat er verder ook aan voorbij dat er door de Statenvertalers een reuzenwerk is verricht, en dat er ook nog kanttekenaren zijn geweest; en dat er in de Nederlanden, aan de hogescholen, als nergens elders, en zeker niet in roomse landen, een Schriftwetenschap heeft gebloeid, met uitnemende kennis van de oosterse talen en met doorwrochte exegetische studies. Ik kom in dit boek wel tegen de roomse Anna Bijns en lees uitvoerig over de Engelse Deisten, die de moderne twijfel aan de Bijbel gezaaid hebben, maar wat Luther allemaal voor het vertalen en verstaan van de Bijbel gedaan heeft, daarover geen woord. Niet alleen de gereformeerden maar ook de roomsen zouden het volk van de Bijbel zijn, zo lees ik. En het bewijs daarvoor? Het Concilie van Trente (1545-'63) bepaalde dat ook de Bijbel een bron van het geloof is. Als dat nu een bewijs moet zijn...

Ergens lees ik dat men in de roomse schuilkerken in ons land in de 17de eeuw méér heeft gehad dan alleen maar de Bijbel. Dat méerdere, daar zullen wij het nu maar niet over hebben, want dat is hetzelfde als wat reformatorische christenen al vanouds de roomse 'santekraam' hebben genoemd. Maar waar halen de schrijvers het vandaan dat de roomsen in hun schuilkerken de Bijbel hadden? Een hoogst partijdige bewering waar geen enkel bewijs voor is te geven; er is ook in dit boek zelf

nergens enig materiaal te vinden dat deze be-
wering bevestigt.

Maatschappij-kritische benadering

Behalve het oecumenische en roomse in dit boek is er ook nog de tegenwoordig zo gangbare links-georiënteerde sociologische benadering. Zo gezien was de vrijheidsstrijd van onze vaders 'opstand'. De piëtisten in ons land in de 17e eeuw, Voetius en Lodenstein worden als zodanig genoemd, krijgen een paar goedkeurende knikjes, immers zij tornden op tegen de 'gevestigde kerk'. Hetzelfde geldt van de latere afgescheidenen, immers die bestonden uit kleine middenstanders die hun ruggen niet wilden krommen voor de toenmalige machthebbers.

Natuurlijk heeft, aldus deze heren, de Kerk in de 17e eeuw niets verstaan van de eis van een rechtvaardige samenleving. De bijbelopvatting der oude gereformeerden wordt mede schuldig geacht aan de slaapmutsen-kerkelijkheid, het vakerig christendom waar Da Costa zich tegen keerde in zijn befaamde *Bezwaren tegen de geest der eeuw*. Wat Da Costa en diens Bezwaren betreft, het is zonder meer ergerlijk dat de schrijvers van dit boek het proberen klaar te spelen ze voor een deel naar 'links' om te buigen. Een waar huzarenstukje. In de onderlagen der samenleving, zeg maar bij de arbeiders, zou de Bijbel, zo menen de schrijvers, geen lezers hebben gevonden. Immers die Bijbel was het bezit van de gevestigde kerk. Of men ook kennis heeft van het kerkelijke leven! Weet men dan nog niet, dat niet de sociale positie maar de rechtzinnigheid beslissend is geweest en nog is voor de kerkgang. Er zou in dat verband voor de schrijvers eerder gelegenheid zijn geweest om iets te vertellen over de verwoestende uitwerking van de Schriftkritiek en van de vrijzinnige prediking. Maar dat zou, naar wij veronderstellen, te diep gesneden hebben in hun eigen vlees. Hele geslachten van arbeiders zijn er geweest die trouw de Bijbel lazen, en er ook wat graag uit hoorden preken, mits ook de dominee zelf zich in zijn preken aan die Bijbel hield.

Het kan niemand verwonderen dat ook Marx genoemd wordt. Een boek over de Bijbel en dan de naam van Marx . . . En geen kwaad woord over hem, men wil immers objectief zijn!

Twee boze machten bestaan er voor deze schrijvers: de bourgeoisie (de gezeten burgerij) en de gevestigde kerk. Ik zie op de achtergrond daarvan: de Belijdenis en de Historie – is het nu duidelijk uit welke hoek de wind waait?

Geen boodschap

De religie der calvinisten, waaraan ook enkele woorden worden gewijd wordt politiek gekleurd. Geen wonder, door een rode bril wordt alles rood gezien. Wat dachten dan die calvinisten? Zij hielden zichzelf voor Gods volk; een volk dat door nood en dood door zijn God is voortgeleid naar het beloofde land; dat land was Nederland; het ging hen dus om een volksbestaan; zij stichtten hier een Nederlands Israël. Letterlijk: De gereformeerde geuzen waren ervan overtuigd, dat zij en hun aanhangers het Nederlandse Israël vormden (64). Neen, denk niet dat de schrijvers van dit boek ook zelf nog deze gedachte zijn toegedaan. Wat dacht u wel? Het is alleen maar leuk om het te vertellen, maar voor de rest: die domme geuzen . . . ! Deze politiek, die der calvinisten, zij is allang passé. Maar het zal moderne lezers wel smaken te horen hoe men in de 16e en 17e eeuw – o wat lang vervlogen dagen –

erover dacht! En intussen gniffelt men; wij weten het dan toch maar zoveel beter. Wat antiek zeg!

De schrijvers hebben het over 'nood en dood', daar wil ik bij aansluiten. Wat die oude calvinisten zochten was een troost in nood en dood. En die troost vonden zij in hun Bijbel. En daar hadden zij zoveel voor over dat zij zich door roomse beulen lieten verbranden. En aangezien ons hele land vol was van die beulen, en lieden die met hen heulden, hebben zij ook gevochten. Voor religie en vrijheid – zoals op de Leidse gedenkpenning staat. En toen door 's Hoogste Hand dit stukje grond hun eigendom werd, hebben zij gezegd: Dat is een wonder van de Allerhoogste; dit is het werk van de God van Abraham, Izaäk en Jacob. Onze natie is geboren in het bloed en tranen van een religie-strijd. Zouden de schrijvers van 'Het Woord in beeld' daar ook enige notie van hebben?

Zij noemen aan het begin van hun boek de invloed van de Bijbel op de Nederlandse samenleving een 'erfenis'; zij zeggen erbij: een zeer gevarieerde en kostbare. Wat betekent dat? Een aansporing om antiek te verzamelen met oude bijbelse motieven? Om eens een extra reisje te maken naar een onzer musea? Om eens een paar kerken binnen te lopen en preekstoel en koorbanken te bewonderen? Dat de schrijvers iets méér dan dat bedoelen heb ik uit al wat zij schreven niet op kunnen maken. Maar kan dát nu de zin zijn van een boek over de Bijbel? Bevat die Bijbel dan niet een boodschap, ja dé Boodschap, in leven en sterven, in nood en dood?

Wij geven het toe, het is aardig zo'n boek eens in te kijken. Het is óók een kant van de zaak. Maar wij hadden toch graag iets anders en iets meer gehad. Temeer omdat het bestemd is voor een brede schare. Nu is er een kans gemist; erger: men heeft die kans laten voorbijgaan!

C. W. Mönnich en M. van der Plas: *Het Woord in Beeld*, uitgave Ten Have, Baarn.

Tot zover Drs. Exalto. Het is goed naar zijn waarschuwende stem te luisteren.

B.

AL DE WOORDEN DEZES LEVENS

4

Het wonder van het Goddelijk leven

Het is al weer enige tijd geleden, dat we het laatste artikel onder deze titel in ons blad hebben geschreven. Het zal hopelijk voor de lezers geen bezwaar zijn. De zaak waarover het gaat blijft onverminderd actueel. U zult zich herinneren, dat we enkele facetten van de bediening van Gods Woord begeren te laten zien. En dat vanuit het Woord Zelf nml. vanuit Handelingen 5:20: „Gaaf heen, en staat en spreekt in de tempel tot het volk al de woorden dezès levens”. De laatste keer hebben we iets gezegd over levende predikers. Zij, die de boodschap brachten, de geroepen apostelen, wisten er zelf iets van en vandaag heeft de Kerk ook levende getuigen nodig. Doch dan gaat vanuit dit Woord ook een ander facet spreken. Zij worden geroepen om het wonder van het Goddelijke leven te boodschappen.

We behoeven er niet lang bij stil te staan, dat dit uitkomt in de opdracht van God Zelf door middel van een engel aan de pas vrijgelaten apostelen. Al te duidelijk klinkt het in hun oren, dat zij moeten spreken de woorden dèzes levens. We hebben aan het begin al opgemerkt dat we de vertaling van de Statenvertalers zo begeren te laten staan.

Het gaat om 't bepaalde leven, Trouwens al zouden we vertalen – zie kanttekeningen – al deze woorden des levens dan blijft het altijd nóg het Goddelijke leven. In de prediking zoals de Heere die vraagt en geeft trilt het wonder door van het Goddelijke leven. Dat is niet het leven, dat de natuurlijke mens zoekt en meent te bezitten. Uiteindelijk heeft dat de dood in zich. Wij vergapen ons daaraan en het blijkt niets te zijn. Ongetwijfeld is hier het leven de samenvat-

ting van al het heil, dat Christus voor de Zijnen verworven heeft. Maar daarom juist leven uit God!

De boodschap van de woorden dezès levens is neergedaald uit de Raad des Vredes. Alle leven komt alleen uit God. Wij hadden eenmaal het leven uit Zijn Hand ontvangen in het Paradijs. Maar we zijn gevallen schepselen geworden. Doede zondaren. Door eigen schuld zijn we dat leven kwijtgeraakt. Nu kon er alleen leven komen voor verloren mensen door voldoening aan de Wetsvolbrenging. En die weg heeft God uitgedacht. Niets van de mens is daarbij gekomen. Hij heeft gerechtigheid geëist van Zijn eigen Zoon. Hij is gekomen om het leven te verwerven. Over Golgotha heen heeft Hij dat volbracht. En op de Paasmorgen heeft Hij het uit het geopende graf meegebracht. Zo heeft Hij de boodschap gelegd in het hart en de mond van Zijn dienstknechten. Zij worden geroepen niet om hun eigen leven bekend te maken. Nee, groot is het ook voor hen in dat leven te delen. Maar toch het wonder van het Goddelijk leven krijgt in hun prediking de grote centrale plaats. En dat betekent tegelijkertijd ook, dat zij de Christus prediken. En dan zoals Hij van God gegeven is. Tegen de achtergrond van schuld en verlorenheid.

Het is heel erg als dat grote heilgeheim uit de prediking verdwijnen gaat. Hier raken we een van de grote bezwaren die tegen de prediking van velen in onze tijd op het bredere erf van de kerk geuit moeten worden. Als de bronnen van God-uit in de prediking niet opengaan verschraalt de Woordbediening. Als de eisen Gods niet benadrukt worden, wordt een Jezus gepreikt, Die Gods Woord niet kent en het ondekke zondaarshart niets heeft te bieden. Alle prediking die vanuit de mens zijn positie kiest kan niet voor God bestaan. Dan zullen de geheimen des levens verborgen blijven. God nam het grote initiatief. Het is opgeweld uit de ontferming Gods. Zo mogen we en durven we zeggen dat ten diepste de bediening van Gods Woord opgekomen is uit het Welbehagen Gods. Dat is iets anders dan dat de prediking begint met een beschouwing over Gods Welbehagen. Dan gaan de bronnen van Gods barmhartigheid juist niet open maar blijven ze dicht. Zo'n prediking kan heel orthodox weergeven dat het alles uit God komt en daar bijzondere dingen van zeggen maar is in wezen geen verkondiging meer. Niets anders dan een koude verhandeling over Gods verkiezend welbehagen. Het blijft toch altijd wat anders over de oorsprong van het leven Gods te praten dan deze wezenlijk te prediken. Bij het laatste is het besef ook levend van de eer van God, Die uit vrijmachtig welbehagen verkiest. Dan wordt de Christus uitgestald in Zijn geheel enige betekenis.

Laten we niet denken dat het gevaar van een prediking vanuit de mens zo denkbeeldig is. Juist in onze tijd horen we daar veel van. Hoe kan het ook anders. Het is een gevaar dat door de eeuwen heen op de loer ligt. Niets ligt de gevallen mens zo. Dat zullen ook en vooral boodschappers van de woorden des levens voor zichzelf en anderen altijd maar te bedenken hebben. Opdat het niet vanzelfsprekend wordt dat zij het beter doen. Dan..... hoe zijn velen erop uit om het belijden van Gods welbehagen te doen verdwijnen en hoe wordt vandaag de verzoening scheef getrokken in allerlei mense-lijke redeneringen. Het God verheerlijkende van de rechte prediking zal toch ten volle gezocht moeten worden. Daarin vindt ook het hart dat God vreest door de werking des Heiligen Geestes opening en leven voor eigen hart. Daarin wordt ook de onbekeerde een weg gepredikt van God-uit midden in de verlorenheid van zijn bestaan. Die prediking is in het verleden door God gebruikt in onze kerken. Daardoor ging er ook kracht vanuit tot anderen. Daardoor is het hart verblijd van Gods kinderen. Want dat blijft altijd het wonder dat de Heere Zelf overbuigt om juist in het Goddelijk leven alleen hét leven te ontvangen.

D. Slagboom

DE NEDERLANDSE PURITEINEN

De Nederlandse Puriteinen 3

4. Ontwikkeling van de Nederlandse Nadere Reformatie

Zoals men zou kunnen verwachten, lopen de meningen over de verdiensten en de betekenis van de Nade-

re Reformatie zeer uiteen. Er zijn mensen in Nederland, die de hele beweging als Piëtisme afdoen en er dus weinig goeds van te zeggen hebben. Anderen hebben meer waardering voor de Nederlandse Puriteinen en zien het als een belangrijke periode in de kerkgeschiedenis.

Laat ik beginnen met de eerste ontwikkeling. De Neo-Calvinisten in Nederland staan over het algemeen geheel afwijzend tegenover de Nadere Reformatie. Zij zien het als een anti-culturele en scholastische beweging, die de kerk meer kwaad dan goed heeft gedaan. Deze afwijzing van de Nadere Reformatie kan teruggebracht worden tot Abraham Kuiper en zijn nadruk op de culturele ontwikkeling. Kuiper werd bekeerd van het modernisme tot het Gereformeerde geloof door middel van een eenvoudige vrouw, Pietje Baltus, die tot haar nieuwe predikant sprak over de noodzaak van de waarachtige bekering. Dit getuigenis leidde tot Kuiper's bekering en hij vergat nooit, wat hij aan deze Godvrezende vrouw te danken had. Hij raakte spoedig bekend met veel anderen van Gods volk - een klein overblijfsel van bevindelijke christenen in de gedegeneerde staatskerk - en kwam tot de ontdekking, dat deze voor het merendeel ongeleerde mensen hielden van de geschriften van de Nederlandse Puriteinen, zowel als van de Schotse en Engelse Godgeleerden. Hij ging van deze mensen houden en ook van hun geliefde schrijvers.

Toch, hoewel Kuiper het bevindelijke element van de godsdienst van dit kleine overblijfsel waardeerde, dacht hij dat zij te piëtistisch waren. Zij waren geneigd om beschut te leven, buiten de maatschappij; zij waren niet geïnteresseerd in de politiek en het leven van alledag. Kuiper besloot toen om deze "kleine luyden" bij de hand te nemen en hen te leren om hun Christen-zijn in alle facetten van het leven toe te passen. Het resultaat was een geweldige ervaring van het Calvinisme in Nederland. Maar hoewel er veel goeds tot stand werd gebracht onder leiding van deze genius, leidde tenslotte de vooringenomenheid van de Neo-Calvinisten met de culturele ontwikkeling tot het verwaarlozen van de levende godsdienst. De vraag, Hoe vind ik een genadig God? - de vraag van Luther - werd niet veel meer gesteld. Dit was ook te wijten aan Kuiper's leer van de veronderstelde wedergeboorte, die zo gemakkelijk tot de gedachte leidde, dat het zijn in het verbond iemands verlossing garandeerde. Zo lang als men z'n aandeel had in het werk van het "koninkrijk" was er weinig om je ongerust over te maken. De kerk werd als een leger en het Woord van God een militair bevel. Zoals iemand onlangs zei: "het neo-Calvinisme werd een soldaten-godsdienst, net als de Islam." Niet dat Kuiper dit alles bedoelde! Hij zelf kende de bevindelijke waarheid en zijn godsdienstige geschriften geven getuigenis van zijn persoonlijke omgang met God. Zijn volgelingen gingen echter veel verder dan hij ooit gegaan is door het Evangelie te veruitwendigen.

Wij behoeven ons er dan ook niet over te verwonderen, als we zien, dat er onder de neo-Calvinisten erg weinig belangstelling is voor de Puriteinse werken. Zoals William Young onlangs zei: "Hoewel Kuiper zelf en zijn onmiddellijke volgelingen de oude schrijvers kenden en liefhadden, blijkt het, dat er een generatie is opgekomen uit de geleerden van Kuiper, die niets weet van de grote traditie van bevindelijke en praktieke godgeleerdheid, waaraan zowel Nederlandse, als Britse Calvinisten opmerkenwaardige bijdragen leverden, en als ze wel met het bestaan ervan op de hoogte is, deze met onverschilligheid en minachting beschouwt. (Westminster Theol. J. Fall 1973, p. 48). In het bijzonder de school van Dooyeweerd heeft zich verzet tegen wat zij het scholasticisme van de 17-eeuwse Godgeleerden noemen. De beschuldiging, die men vaak hoort uiten tegen deze Puriteinen is, dat zij de leer der zaligheid te veel beklemtoonden en zich niet om de cultuur bekommerden. Maar deze beschuldiging berust niet op aantoonbare feiten. Weliswaar hadden enkele van de latere Nederlandse Puriteinen de neiging om buitengewoon introspectief te zijn en toonden weinig of geen belangstelling voor de maatschappij. Maar de vroegere Puriteinen, zoals Teellinck, Voetius en Witsius waren mensen met een brede belangstelling.

Zoals William Young in het zelfde artikel zegt: "Dat de Puriteinen de godsdienst van de dagelijkse bezigheden scheidden is gemene laster, maar de Puriteinen hebben nooit deze fout gemaakt, dat ze zich zó druk maakten met het sociale leven dat het ten koste ging van de verborgen omgang met de Heere. Zij hadden hun harten gericht op het ene nodige, des Christen's groot interest..... en zagen daarna de problemen van het leven op alle terreinen in gehoorzaamheid aan de geboden van God, zoals deze geopenbaard zijn in het geschreven Woord."

Op de huidige dag hebben de volgelingen van Dooyeweerd veel van hun invloed in Nederland verloren, maar zij zijn zeer actief in Canada en de Verenigde Staten. Er is nog dezelfde vijandigheid tegen de bevindelijke godsdienst, die wordt afgewezen als louter redding van de ziel. Gelukkig begint er in Noord-Amerika een sterke reactie te komen tegen deze wijsgerige beweging, hoofdzakelijk onder de Presbyteria-

nen en enkele verontruste Gereformeerde geleerden. Wat enkele van mijn Gereformeerde collega's echter niet zien is, dat de enige weg om de leer van Dooyeweerd te bestrijden, een zuiver Bijbelse, bevindelijke prediking is. Maar dan moeten zij veel van wat Kuiper hen geleerd heeft afwijzen en dat doen zij niet zo graag. Hadden de Nederlanders maar geluisterd naar Herman Bavinck, die in 1904 een inleiding schreef bij Erskine's werken:

"Hier hebben wij een belangrijk element, wat grotelijks onder ons ontbreekt. Wij missen deze geestelijke zielskennis. Het schijnt, dat wij niet langer weten, wat zonde en genade, schuld en vergeving, wedergeboorte en bekering zijn. Wij kennen ze in theorie, maar wij kennen ze niet meer in de ontzaglijke realiteit van het leven."

Bavinck was niet de enige, die waarschuwde tegen het gevaar van de veruitwendiging. J.C. Aalders, zelf een Kuiperiaan, zei in 1916 op een predikantenconferentie: "Onze gereformeerde mensen, die geleidelijk in aanraking gekomen zijn met de wereld van de cultuur, verkeren in groot gevaar om beïnvloed te worden door het humanisme. Naar de mate het mysticisme en anabaptisme zijn overwonnen, heeft God's volk haar roeping op deze aarde leren verstaan. Maar nu bestaat het gevaar om besmet te worden met de geest van de tijd. De leer van de algemene genade, beleden en in praktijk gebracht bij onze mensen, opent met de wereld, tegelijkertijd het gevaar van gelijkvormigheid aan de wereld. Wij zijn niet ontkomen aan een zekere onevenwichtigheid in ons geestelijke voedsel. Er is niet voldoende aandacht geschonken aan de noden van het persoonlijke hart- en zieleleven. Uitwendige gehoorzaamheid is niet voldoende voor de zaligheid."

Terwijl de neo-Calvinisten dergelijke waarschuwingen negeerden, waren er veel Calvinisten van de oude school in Nederland, die de geschriften van de Puriteinen bleven liefhebben. Heden ten dage zijn er veel gemeenten in Holland, die de bevindelijke waarheid iedere zondag horen prediken. Hun aantal wordt geschat op circa drie of vier honderd duizend. Het is jammer, dat er zo weinig bekend is over deze vleugel van het reformatische geloof in Nederland. Bijna de enige geschriften, die in Engels verkrijgbaar zijn, zijn werken van de neo-Calvinisten. Ik geef niet af op deze werken: ze zijn leerzaam en zover het de leer betreft, gereformeerd. Maar zij hebben een tendens tot intellectualisme en koelheid; men neemt ze niet ter hand om geestelijk voedsel te zoeken, zoals men doet bij de Puriteinen, wier werken meer die gelukkige combinatie van onderwijzing en vroomheid vertonen.

Het wordt hoog tijd, dat enkele andere schrijvers bekend worden in de Engels sprekende wereld. Er zijn veel zuiver Gereformeerde Nederlanders die in de traditie van de Puriteinen staan, wier geschriften, zowel onderwijzend als bevindelijk zijn. Om een voorbeeld te noemen, ds. C. den Boer, die de Leicester Conferentie in 1973 en 1974, bezocht, schreef onlangs een uitnemende serie preken over de Dordtse Leerregels. Boeken zoals deze zouden in het Engels vertaald moeten worden, zodat veel meer mensen er profijt van konden hebben.

Houdt dus in gedachten, dat er nog velen in Nederland zijn, die de bevindelijke waarheid liefhebben, die gescheiden door de Noordzee en de taalbarrière, leven vanuit dezelfde traditie. Zij zijn mensen, die met Joseph Hart geloven dat, "Ware godsdienst meer is dan kennis- Er moet iets van gekend en beleefd worden."

C. Pronk.

JAARBOEK 1977

2

We willen nog enkele opmerkingen maken naar aanleiding van het jaaroverzicht 1976 in bovengenoemd jaarboek.

Op diverse classisvergaderingen moest vermanend gewezen worden op geen of gedeeltelijke afdracht voor de kerkelijke kassen. Aldus de schrijver van het overzicht. Hij wijst hier op een veel of betrekkelijk veel voorkomend verschijnsel. Het is goed, dat hij daar aandacht aan schenkt. Er moeten natuurlijk oorzaken voor zijn dat gemeenten in deze nalatig zijn. Zijn deze gegrond? Het zou van belang zijn daar een ernstig onderzoek naar in te stellen. We nemen aan dat die gemeenten zich bezwaard voelen en dat kan terecht zijn. Dan moeten er wegen en middelen gevonden worden om die bezwaren uit de weg te ruimen. Dat zou ons kerkelijk leven te goede komen. Een aparte vraag, een ernstige vraag nog wel is, of het juist is, dat aanslagen worden opgelegd en dat een gemeente in gebreke wordt gesteld wanneer zij aan die aanslag of omslag niet voldoet. In het kerkelijk leven gaat het toch om de vrijwilligheid van geven. Als het goed gaat geven de mensen altijd naar of boven vermogen. Dan hoeft er niet aan de bel getrokken te worden. Iets anders is natuurlijk, dat de noden wel bekend gemaakt moeten worden, want als men niet weet, dat er nood is kan men ook niet te hulp komen. Liefde rekent niet, maar geeft zich.

Zelfs aan recensenten van buiten eigen kring viel op, dat blijkens de onderschriften de grenzen van de

plaatselijke gemeenten niet absoluut zijn. Zo gaat de schrijver van het jaaroverzicht verder. Hier raakt hij een heel belangrijk punt aan. In werkelijkheid is het nog veel erger dan uit het jaarboek blijkt. We zouden van verschillende gemeenten uit de classis Utrecht, waar onze eigen gemeente toe behoort, aanvullende gegevens kunnen verstrekken. En daaraan nog gegevens uit andere gemeenten kunnen toevoegen. Het kwam voor, dat iemand vlak bij de pastorie van een onzer predikanten woonde, maar tot een andere gemeente behoorde. Het gebeurt dat iemand zich ergens vestigt en eerst de kat uit de boom kijkt en daarna zijn attestatie niet of elders inlevert of dadelijk of na korte of langere tijd tot een ander kerkverband overgaat. Het komt voor, dat men na verloop van tijd zonder te verhuizen zijn attestatie opvraagt en die in een andere gemeente inlevert. Ja zelfs, dat iemand het op de lange duur ook daar niet kan vinden en zijn geluk weer elders gaat beproeven. Zo worden kerken kosthuizen, waar het goed of slecht bevalt. We kunnen dit niet anders dan een bedenkelijk verschijnsel achten. Nog erger wordt het wanneer men dan in zo'n nieuwe gemeente van eigen keus na korter of langer tijd in het ambt komt. Ook dat komt voor. We komen tot de conclusie, dat er iets moet mankeren aan het kerkelijk leven en/of aan de personen, die op deze wijze elders rust zoeken. Velen voelen wel aan waar het om gaat. Ook in dit opzicht blijkt bezinning wel noodzakelijk te zijn.

De schrijver van het jaaroverzicht zegt hier ook een en ander over: Nu mag het een feit zijn, dat het hart van de kerk klopt in de plaatselijke gemeente. Daarin moet je bovenal ademhalen, leven en werken! Toch blijft het al met al benauwend, als men als droog zand aan elkaar hangt, de verplichtingen van de broederschap en de kerkorde niet nakomt en de Heilige Geest bindt aan personen en tradities. Aan de andere kant mogen we weer geen heerschappij over elkaar voeren. Zelfs het kerkverband heeft een dienende taak! Tot zover de schrijver. Het is niet duidelijk wat hij met dit alles bedoelt. We hebben er nooit van gehoord, dat men de Heilige Geest bindt aan personen en tradities. Hier is meer aan de orde. Dat bleek b.v. duidelijk op de laatste generale synode. We zijn er niet klaar mee, wanneer we de oorzaken gaan bagatelliseren. Laten we eerlijk erkennen dat we leven in een tijd van verval - waarin er weinig gezien wordt van het wederbarende en onderwijzende werk van de Heilige Geest in de harten van zondaren. We hebben nodig gemeenschappelijk en persoonlijk tot de Heere weder te keren en te belijden: wij hebben God op 't hoogst misdaan, wij zijn van 't heilspoor afgegaan. Alleen in die weg is er verwachting. Dat kan nooit genoeg gepredikt worden. We krijgen vaak de indruk, dat er velen zijn, die wel een zuivere belijdenis hebben maar het werk des Geestes in het hart missen en zelf de gedachte zijn toegedaan, dat ze ware gelovigen zijn en er ook door anderen voor gehouden worden. Dit is een verschijnsel, dat ook in de dagen van Christus omwandeling op aarde gevonden werd en Hij spreekt ervan, dat dit ook in de toekomst zal worden gevonden. De mens heeft een bedrieglijk hart en veel en velen zijn er op uit om hem gerust te stellen. Maar het is een tekennend verschijnsel dat waar het werk des Heeren gevonden wordt, men bang is voor zelfbedrog en eerlijk behandeld wil worden. Daar zoekt men ook de rechte prediking van het Woord. Waar de zielenood niet recht gekend wordt blijft men gemakkelijk in de rust en zoekt men zijn leven in zijn ijver voor de Heere en Zijn dienst. Dat farizeeuwse beginsel is in ons aller hart te vinden. Gelukkig de mens, die eraan ontdekt wordt en de ware rust leert zoeken.

Verder staan er in het overzicht gegevens omtrent predikanten, die in 1976 jubileerd hebben. Dan volgt een In memoriam. Daardoor blijven in gedachtenis degenen, die onder ons geleefd hebben en een plaats in onze kerken hebben ingenomen.

Tenslotte maken we nog melding van twee artikelen: De kerk van de tegenvoeters groet U! van Ds. A.I. de Graaf in Australië en: De eschatologie in het paradijsverhaal door Ds. L.S. den Boer.

We denken nog altijd: vroeger was het jaarboekje veel aantrekkelijker voor eenvoudige vromen, toen er niet alleen kerkelijke gegevens in voorkwamen, maar ook mengelwerk, dat sprak van het werk des Heeren ook in de harten van zondaren.

B.

VOOR DE JEUGD

Beste Jongelui!

De brief aan Filemon 5

"Paulus, een evangene van Christus Jezus en Timotheus, de broeder, aan Filemon, de geliefde, en onze medearbeider...."

Fil.:1

Die gevangenschap van Paulus heeft mij eigenlijk een beetje gevangen genomen. Misschien is dat bij jullie ook het geval. Laat ik het hopen. Als een zaak je eenmaal te pakken heeft, dan kun je er niet altijd dade-

lijk van los komen. Je denkt er over door.

Zo heb ik er dan ook over door gedacht, hoe Paulus zijn tijd in de gevangenis heeft doorgebracht. Jullie weten nu de omstandigheden waaronder hij verkeerde. Al was dat in de gevangenis te Rome misschien nog niet het slechtst, hij had op alle manier voldoende reden om zich te verontschuldigen als het over "werken" ging in het koninkrijk Gods. Hij had kunnen zeggen: Ik ben gevangen genomen. Ik ben van de wereld afgesloten. De gemeenten kan ik niet bezoeken. Ik kan eigenlijk helemaal niets meer doen. Ik sta volkomen op "dood spoor".

Hoevelen zijn er niet die zo redeneren. In hun gezonde dagen hebben zij het druk met de dingen van het natuurlijke leven. Daar is natuurlijk op zichzelf geen kwaad van te zeggen. Want die dingen moeten ook gebeuren. Doch men verontschuldigt zich wel eens al te gemakkelijk, door te zeggen, dat men voor de dingen van het Koninkrijk Gods geen tijd heeft. Later, als men wat aan de kant van het leven komt te staan, dan zal men al z'n krachten daaraan gaan geven. Het zijn meestal goede voornemens, die nooit vervuld worden. Want als men er de gelegenheid voor heeft, dan ontbreekt toch nog de genegenheid. En dan heeft men ik weet niet hoeveel verontschuldigen bij de hand. Men is dan oud en gebrekkig. Het is allemaal zo moeilijk. Men kan zich niet meer bewegen, zoals men dat zo graag zou willen. En daarom moet men van hen maar niets meer verwachten. Zij houden het ervoor dat ze uitgerangeerd zijn. Zij hebben geen enkele roeping meer te vervullen. Zij scharen zich in de rij van de "geestelijk gepensioneerden".

Je ziet ze nog wel fietsen of "brommen" en hoe ze verder de tijd doorbrengen, niemand die het weet. Dit is wel zeker, dat ze hun leven niet besteden in de dienst des Heeren. Zij zijn immers uitgediend?

Ik ben bang dat de zodanige geen gevangenen van Christus Jezus zijn. Jezus Christus heeft hen niet gevangen genomen. Hij heeft hen niet te pakken, en daarom pakt Zijn zaak hen niet. Zij staan er in de grond van de zaak koud en onverschillig tegenover. De ware liefde ontbreekt.

Met Paulus was dat anders. Al zat hij in de gevangenis, het werk liet hem niet los. De Heere, Die alles voor hem gedaan had, wat tot zijn zaligheid van node was, daar wilde hij voor werken, ook al was hij dan in de boeien gebonden. En als hij dan de mensen niet op zoeken kon, dan ging hij maar schrijven. Want de gemeenten waren hem met hun belangen op het hart gebonden. Hij zegt ergens: En daarbij overvalt mij nog dagelijks de zorg voor de gemeenten. Hij dacht niet alleen aan de gemeenten, maar ook aan de leden. En daar was Filemon er één van. Zo kreeg Filemon dan op een zekere dag een brief "uit de gevangenis" van Paulus.

Als je een brief krijgt van iemand die in de gevangenis zit, dan word je wel dubbel belangstellend. Stel je voor, dat dit jullie zou overkomen. Je krijgt een brief van iemand, die in de gevangenis zit. Zou je niet naar opkijken? Zou je niet vragen voor jezelf: Wat zou die mij nu hebben te vertellen? Wat is er nu vanuit een gevangenis mee te delen. Het zou mij niet verwonderen als deze gedachten door het hoofd van Filemon zijn gegaan, toen hij de eerste woorden van deze brief las: Paulus, een gevangene van Christus Jezus. Dat heeft hem op zijn minst wel aangesproken. Begint het ons nu ook een beetje aan te spreken? Want eigenlijk komt deze brief ook tot ons vanuit de gevangenis, waarin Paulus verkeerde. Daar heb je misschien nooit zo bij stil gestaan, dat Paulus eeuwen geleden, in Rome in de gevangenis een brief heeft zitten schrijven, niet alleen naar Filemon, maar ook naar jou die dit nu zit te lezen. Want de Heere heeft het zo bestuurd dat deze brief niet alleen bij Filemon is terecht gekomen, maar dat hij over de gehele wereld is verspreid geworden en zodoende ook jou bereikt heeft. Als dit nu tot je doordringt, dan zul je wel benieuwd zijn wat deze "gevangene" nu ook tot jou te zeggen heeft.

Paulus, een gevangene van Christus Jezus, en Timotheus, de broeder. Timotheus wordt ook in de aanhef van deze brief genoemd. Dat is weer een heel andere figuur dan Paulus. Hij is veel jonger. Hij is een zoon van Eunice en een kleinzoon van Cloë. Dat waren beiden vrouwen die de Heere vreesden. Zij hadden de jeugdige Timotheus daarom ook opgevoed in de vrees des Heeren. Wat is het voor een jong mens een voorrecht, als men reeds jong onderwezen mag worden in de dingen van het koninkrijk Gods.

O zeker, ik weet wel, genade is geen erfgoed. Er zijn maar al te veel bewijzen om aan te tonen, dat bekeerde ouders, heus altijd geen bekeerde kinderen hebben. Denk maar aan David. Dat was toch wel een bekeerde man, maar zijn zoon Absalom was het allerm minst. Doch het komt ook voor dat God menigmaal in de lijn der geslachten werkt. Hij doet barmhartigheid aan duizenden dergenen, die Hem liefhebben en Zijne geboden onderhouden. Zo staat het in de "grondwet" van het koninkrijk Gods. En daar is God, met eerbied gezegd, Zelf aan gebonden.

Het zaad des Woords, in alle eenvoudigheid in het

jeugdige hart van Timotheus gestrooid, kwam al vroeg tot ontkieming. En Paulus, die met dit Godvrezende gezin in 'aanraking is gekomen, heeft er ook nog aan mogen medewerken, dat Timotheus tot geestelijke wasdom kwam. Hij noemt hem daarom zijn geestelijke zoon. Als een vader gevoelde Paulus zich tot Timotheus verbonden. En wederkerig was dit ook zo: Timotheus gevoelde zich als een zoon aan Paulus verbonden. Zij kenden samen een band aan de Heere en daarom ook aan elkander. Dat is nog zo. Als je een band aan de Heere kennen moogt, werkelijk, dan ken je ook een band aan diegenen die de Heere vrezen.

Timotheus, die de Heere lief had, had ook de dienst des Heeren lief. Dat is ook onafscheidelijk aan elkander verbonden. Wie zegt de Heere lief te hebben en niet betoont ook Zijn dienst lief te hebben, die bedriegt zichzelf. Want God en Zijn dienst liggen in het verlengde van elkander.

Timotheus was daarom Paulus op zijn zendingsreizen gevolgd. Hij verleende hulpdienst aan Paulus. Hij deed dit met liefde. En toen Paulus in de gevangenis terecht kwam, kwam Timotheus er ook in terecht. Timotheus, zo jong nog, en dan ook al gevangene. Doch hij mocht door genade met Paulus, hetzelfde dierbare geloof deelachtig zijn. En dat gaf hem door de tralies van de gevangenis heen een uitzicht op God. Die alle harten en levens in Zijn handen heeft. Dus ook het zijne.

Wat is het een voorrecht als je dat al jong mag hebben. Zijn jullie, jongens en meisjes, niet jaloers op die jeugdige Timotheus? Je kunt er aan zien, dat je nooit te jong bent om de Heere te vrezen.

O zeker, ik weet wel, men wordt vandaag wel eens al te gauw een Timotheus genoemd. Als je een uitwendige nette jongen of meisje bent, dan heb je al gauw die naam bij velen: Het is een Timotheus. Alle mensen hebben nu eenmaal geen Paulus bekering, zo zegt men er dan nog bij. Doch die zo haastig de naam van Timotheus opgespeld krijgen, begrijpen meestal van Paulus niets. Zij moeten daarom ook niets van Paulus hebben. Die ligt hen wat te zwaar op de hand. Zij blijven liefst maar wat uit zijn buurt.

Ik geef dadelijk toe, dat alle mensen geen Paulus bering hebben, en dat er ook nu nog echte Timotheussen zijn. Maar het opmerkelijke is dan, dat die echte Timotheussen wonderlijk veel met Paulus op hebben. Hoe heeft Timotheus, als een zoon tegen zijn vader (Paulus) opgezien. En Paulus? Zag die uit de hoogte op Timotheus neer? Ik geloof er niets van. Ik geloof wel, dat Paulus jaloers geweest is op Timotheus, om wel, dat Paulus jaloers geweest is op Timotheus, omdat deze niet zulke vreselijke zonden had bedreven als hij. Want Timotheus had de gemeente Gods nooit verlaten. Ik geloof dat van deze twee gezegd kan worden, dat de één de ander uitnemender achtte dan zichzelf. Daarom wordt hij ook in deze brief "de broeder" genoemd. Zij hadden beiden één God tot hun Vader. En dat deed hen, hoe verschillend ook, beiden "kinderen" van God zijn, en daarom "broeders". Wat is dat een zalige verhouding, als men zo met elkaar leven mag. Waar wordt het nog gevonden? Bij jullie misschien? Ik hoop het!!

Jullie aller vriend

Ds. H.C. v.d. Ent.

BOEKBESPREKING

A. van Voorst TWEE VELUWSE JONGENS IN OORLOGS-TIJD. Uitgave van De Vuurbaak, Postbus 189, Groningen.

Het gaat over 2 jongens Harm Jan en Albert in de laatste jaren van de tweede wereldoorlog. Albert is een joodse jongen, die op de boerderij van de vader van Harm Jan een onderduik-adres heeft. De beide jongens worden goede vrienden. Harm Jan woont op de Veluwe en Albert komt uit de stad, maar Albert voelt zich al gauw op het platteland thuis. Het boek geeft allerlei spannende gebeurtenissen weer. Er komen Duitsers in het dorp. Ze bezetten de school, zodat er geen onderwijs meer gegeven kan worden. Er komt inkwartiering en geschut. Er vindt een nachtelijke dropping plaats. Bij een luchtgevecht wordt er een vliegtuig neergeschoten en twee piloten worden voorlopig door de jongens verborgen gehouden. We horen niet hoe het verder met de vliegeniers gaat. We horen ook niets van spanningen of onrust in verband met de gevechten bij Arnhem en omgeving. Heeft dat de mensen op de Veluwe niet geraakt? Is dat buiten de jongens omgegaan? Het einde van de oorlog komt. Het gevaar is voor Albert voorbij. Heeft hij zijn ouders en zusje teruggekregen? De schrijver wil een goed christelijk boek geven. Dat is hem in hoofdzaak wel gelukt. Toch willen we nog een paar opmerkingen maken. De schrijver zegt hier en daar iets, wat hij o.i. beter had kunnen weglaten. Hij laat Harm Jan op blz. 136 bidden: en als ik dan dood ga mag ik dan bij U zijn. Waarom niet: als ik dan sterf? Ook in geestelijk opzicht hadden we graag wat meer diepgang gezien. Hij tekent de jongens wel in hun geestelijk gedrag zoals dat veel zal voorkomen. Op blz. 128 lezen we: Brood? Dan moet je bij mij zijn, maar bij de bakker. Daar is het woord: NIET uitgevallen. We willen dit een verantwoord jongensboek noemen. Jongens zullen ervan genieten van het begin tot het einde. Het kost f 11,90 voor de leden van de vereniging van vrienden van de Vuurbaak tijdelijk f 9,90.

ZENDINGS DAG

van de

CHR. GEREK. KERK TE ELBURG

op

WOENSDAG 20 JULI 1977

in de Gereformeerde Kerk,
Vrijheidsstraat 1, aanvang 's morgens
10.15 uur D.V.

Leiding :

Ds. H. v. Leeuwen

Sprekers :

Ds. L. W. v. d. Meij van Middelharnis;
Ds. A. Baars van Urk.

PAUZE, koffie met broodjes verkrijgbaar.

Aanvang 's middags :

14.00 uur.

Ds. P. Beekhuis van Noordeloos, voor
Spaans-Evang. Zending;
De heer J. Kwantes van Alkmaar;
Ds. M. C. Tanis van Sliedrecht.

Sluiting :

± 16.30 uur.

Voor al Uw

★ BOEKEN

★ BIJBELS en

★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

**Zoekt U alleen verantwoorde boeken
Kom dan bij boekhandel Kool zoeken**

**Dus niet langer gezocht,
Daar al uw boeken gekocht.**

Wij leveren en verzorgen gaarne al uw in-
tekeningen van al uw

★ **Boekwerken - Bijbels - Psalmboeken, (uitsluitend Statenvertaling) - Houtbrandteksten - Tegels - Houtsnijwerk - Boekenleggers, enz. enz.**

UITGEVERIJ - BOEKHANDEL

KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal - Tel. 08385 -
13978 - Postbus 177 - Antwoordnummer 77
Giro 280572 - Bankrek. Rabobank Veenendaal
Rek. nr. 36.51.10.191.

HOTEL

DREYEROORD -

OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw
zich „uit” - en mijnheer
zich „thuis” voelt.

PLAATST UW

FAMILIEBERICHTEN IN

„BEWAAR HET PAND”

„REPOS AILLEURS”
DRIEBERGEN

U zoekt wat rust? U wilt
bijkomen na ziekte? U
bent de eenzaamheid
moe?

Kom dan eens enige we-
ken naar Driebergen.

Eigen, kerkelijke sfeer -
Prima maaltijden - Geen
t.v. - Vlak bij de bossen.
Buntl. 54 Tel. 03438-2466